

0-16

"Marangrang History."

1/7

Marangrang.

- 1 Marangrang e be ele monna wa go masa ke motho wa mmina Tlou, kgoro ya gabo ke ya Tsiana. Ke motho wa kgosi Phatane, kgosi ya ba Masa. E be e se motho wa ba leloko la madi a bogosi. E be e noba motho feela wa ba agi ba motse. Eupya ka baka la maatla a gagwe le bogale bja gagwe a ratwa ke kgosi Phatane gape e be ele mogale ditlhabanong, ka baka la bogale bja gagwe le maatla a gagwe o ile a ratwa kekgosi a dula le go phela mo mosate. Gwa be gwa ba bjale ka ga nke ke wa ba leloko la ba mosate goba e mong wa ba madi a bogosi. (Mokgoma) e tswa go se bjalo e noba motho feela wa molata wa ba Masa wa kgoro ya ba Tsiana.
- 2 Ka letsatsi le ingwe kgosi Phatane o ile a kwana lele kgosi e ngwe e a beng a bapet e nae ka motse e leng kgosi ya ba Magolegwa leina ke Mmofo, ba ile ba kwana gore bake ba yo hula tshaba tse dingwe tsa kgole nabo maruo. Gona kgosi Mmofo a dumela ba kwana gore e mong le emong a tlora le setshaba sa gagwe ka bagale ba gagwe, gape kwano ya ba gore: E mong le e mong yo a thopang maruo o aithopela, ga go yo a thopelang e mong. Fao ba kwana. Ka morago ga matsatsi metse e mebedi e ya tswa dira ka magosi a bona. Phatane kgosi ya Masa le Mmofo kgosi ya Magolegwa ge ba e tswa ba ile ba leba ga Phaahla Letshadibje. Ke ge ba Phahla ba sa agile Honoko le Honokwane ka
- 3 gona Phatane le Mmofo ba latelela ba Phahla ba ba hula maruo a bona ba a thopa. Ka lona lebaka leo mogale e mogolo wa ba Masa e be ele yena Marangrang go be go botilwe yena go tee le yena kgosi Phatane o be a botile Marangrang a kgonthsa yena. Auwa gwa hulwa ba Phaahla maruo a bona a dikgomo ba di gapa ba sepela natso. Ba Masa ba gpa tsa bona ba magolego ba gapa tsa bona. Ba fitlha ba robala tseleng felo mo go bitswang gore ke Bonwa-Tau ke mo go agileng ba Matlala-Masadi le ba ga Moretsele lehono. Ge ba robotse fao, ka moswane ga ba tsoga Marangrang ge a lebelela mo gare ga dikgomo tse di thupilweng ke kgosi Mmofo a bona mo gare ga tsona go le kgomo e ngwe e swana e botse ya mokaka o mosweu ya matswele a di topatopa ya go nona ga botse e laetseng ruri goree
- 4

ena le mafsi a mantisi. Ge a e bona a e kganyoga a e rata a e
duma, gomme a seke a tseba gore a ka e tsea bjang mo go ba Magolegwa
gore e be ya kgosi ya gagwe Phatane. Ka go e duma a ya go kgosi
ya gagwe Phatane a mo tsebisa botse bja kgomo e a be a mmotša
gore kgomo eo e swanetse wena ga ya swanela kgosi e ya Magolego.
Ka gona botse kgosi Mmofo gore a go nee kgomá eo a go fe yona.
Ya re ge Phatane le ye yena ka nosi a lebelela kgomo eo a e kganyoga
a e rata, ka gona a bolela le kgosi Mmofo are, Mphe kgosi e e
swana ke e botse ke e rata kudu. Wena ga ya go swanela. Kgosi
Mmofo ga a ka a dumela a ganale kgomo eo. Phatane a rata go
e tsea ka matla le kgang eupya Mmofo a gana nnang! Ka gona ba be
5 ba thoma go lwa marumu, /ge ba elwa, magosi a mabedi a a be a bolayana
ba hwa bobedi bja bona ba bolayane ka go hlana ka marumu ka bakala
kgomo e swana eo. Ka gona magosi a mabedi a o a ile a be a bolokwa
gona fao le mabitla a bona a sa bonala le la bo Nangkhono. Ge
ba hwile ba bulukilwe Marangrang a bitsa ba Masa le ba Magolegwe
a ba kgobela mmogo a bolela le bona are: Bagesu, Dikgosi sidi
di hwile re ba bulukile, a bjale re tla isa ke mang magaeng
a re tla busa ke bo mang! Banna ba fetola bare: Banyanana ba bona
ba tla tsea madulo a bona gore ba re buse go fitlhela ge bana
ba magosi a hwileng a e eba banna ba tsea madulo a bo tatabo.
Marangrang a ema a gana are: Go tloga lehono kgosi ke nna
ga go sa le kgosi fa yo a balaelang a eme a tsee marumu re lwe!
6 Batho bale ka go mo tseba bogale bja gagwe ba boifa ba homola.
Eupya go mo ratela go ba kgosi ba sa rate ba boifa go mo fetola
ka go gana ka bakala bogale bja gagwe. Mogare ga banna ba
Masa go be go na le monna e mong leina ke +Makhurumetse morwa
wa Kgagara yena ge a bona gore ka thereso Marangrang ka bakala
bogale bja gagwe o thopa bogosi a leka go tsogela Marangrang ka
lerumu gore a mo hlabe a molae manyami a mo phosa a seke a mo
hlaba ka ge a be a mo hlaba ka poifo ya go tseba bogale bja ba
gagwe. == Ka go lemoga gore ga ke setse ke k/ mo phositse
Marangrang o tla mpolaya a thoma go ba le maseme a go tshaba ka
gona Marangrang le yena a lemoga fao goremonna yo Makhurumetse o
na le maseme. A thoma a mntsa ka boleta le go mo tlosa maseme
Are: Wena Makhurumetse ke a lemoga le go tseba gore: E be e se
kgopolo ya gago go rata go mpolaya o rutilwe ke babang.

- 7 Ka go go foraforetsa gore ba mphaphanye nago. Ka gona tlogela go hlwa o na le maseme o tshaba ke go lebaletse sa gago tlaa mono go nna ke go rome. Ka gona Makhurumetse a wa pelo a thaelotse pitso ya Mar ngrang a ya go yena, ka gona Marangrang a mo roma are; Sepela o ye kua gae o yo bega lehu la magosi a mabedi a Mmofo le Phatane. O be o begele le bohle ba leng kua gae gore kgosi kenna. Gape o botse le basadi ba dikgosi tse 2 tse hwileng gore bona ba nape ba thome ba lle ba llele banna bao ba bona. Gomme mohlang nna ke gorogang fao gae, mo motseng go kwale feela mekgosi ya lethabo le direto tsa go reta nna, go sekegwa ba gwa kwala lesata la selo ya ke tlang go kwa lesata la selo go yena ke tla mmolaya a hwele sa ruri. Metse eo ya magosi a 2 a hwileng go tloga lehono ke ya ka.
- 8 Ka gona Mokhurumetse a tloga a leba gona kua gae ga Masa ka ge ba be ba agile mo tlase ga thaba e kgolo e bitswang Lepaseng mogo bitswang gore ke Mamosegele (Rosenekal) a fihla go ba Masa le ba Magolegwa a ba tsebisa la magosi a bona a be a ba botsa le taelo tsa mantsu a Marangrang le ge ele yena a tsereng bogosi bakeng sa magosi ao a 2 a hwileng le gore: Metse e 2 e go tloga bjale e buswa ke yena Marangrang ge a feditse ditaello tse mo motseng ga tloge a boela go yena kgosi Marangrang kua Bonwa-Tau. Go mo tsebisa gore tsohle di fihlele ka go loka. Ga go pelaelo ditaello tsa gago di fihlile di amogelebile. Ka morago ga b eke tse tharo (3) ge dira di feditse matsatsi a go llela le go hloboga kgosi tsa bona ba tloga ba leba gae. Lepaseng ba na le mogale Kgosi Marangrang ele yena mmusi le mogale.
- 9 Motlhang a tsenang gae go ile gwa ba bjale ka ge a laetse, o ile a tsena ka mogobo o mogolo mo motseng gwa kwala mekgosi le mekgolokwane ya lethabo ge yena marangrang a goroga le mehlape ya dikgomo tse ba tswang go di thopa, ge a goroga a gorogetse mosate wa ba Masa. Ele ~~Mogale~~ Mogale Kgosi. Basadi ba kgosi Phatane ka go mo tshaba ba ile ba mo amogela bjale ka nke ke yena monna wa bona ba mohlompha bjale ka yena monna wa bona. Basadi ba tsona dikgosi tse pedi tseo Phatane le Mmofo ga baka ba dutulwa le go hlologaletsa banna ba bona. Ka taelo ya yena Marangrang. Mo malapeng a dikgosi tseo o ile a sepela ka go rata le go itirela boithatelo mo go bona.

10 mohlang a fihlileng gae o ile a hlaba dikgomo a laela basadi bohle ba motse gore ba apeye mabjala e be monyanya o mogolo wa gore a tsebje ga ele yena kgosi-mogale wa ba Masa le ba Magolego. Le gore batho bohle ba sehlwe ba botseba ga ele yema mogale eupya ba mo tseba ga ele kgosi a busa ba Magolegwa le ba Masa. Basadi ba dikgosi tseo ba mo tseba ga ele yena mogatsa bona setshaba sa mo tseba ga ele yena kgosi a thophile bogosi ka bogale bja bonkgwete yena Marangrang lapeng labo e be e se ngwana e mogolo, o be a na le mogolwane a bitswa Mantsho. Le yena e ile ya ba motho le mohlankana wa Marangrang monnagwe.

11 Go tloga fao ya napa ya ba ge yena Marangrang a thupile bogosi. Dikgosi tse di beng di agile mo tikologong ka moka ba loba yena. Tsa mo ntshetsa dibego le makgetho. Sa gagwe o be a sena mosadi wa gagwe wa maloka yo a beng a tloge a motsere ka leina la gagwe. Mo bophelong bja puso ya gagwe mo setshabeng mosadi e mong le emong yo a ka kgahlwang ke yena o be a no phela nae kamo ratang a nae go seng tshabo le poifo le kgopiso monneng wa mosadi eo. Ge mosadi goba monna wa gagwe a ka bea pelaelo tabeng eo o be a bolaiwa ke ka fao batho botlhe ba beng ba mmoifa le go tseba gore nka se lwe nae. Ka bakala bogale le bogosi bja gagwe. Ga ele kgosi o ile a thoma go sepela le metse le metsana a e lwa nabo a ba fenya a thoma maruo a bona. Tse ding dikgosi di ile tsa moloba ka maruo (Dikgomo) gore a seke a tsena metseng ya bona go ba thopela le go lwa nabo. Lefaseng la bopedi kanoka go ile gwa busa yena Marangrang go se mo a satsebjeng a sa tshabjeng. Ka lona lebaka la puso ya gagwe bapedi bona ba be ba sa hlwe ba le mo nageng ya Bopedi ke ge ba be ba thubilwe ke kgosi Mozilikazi ba tshabetse Bokgalaka ba agile Boswaneng nageng ya Bokgalaka.

12 Mozilikaze o ba thubile ge ba be ba sa agile kua nokeng ya Tubase ba sa agile wa bona motse molaleng wa Mokororwane, ba bang ba bona ba ba ileng ba sitwa go tshaba ba ile ba dula mo dithabeng tsa Lelo ba iphetola Madimo maja batho (Makgema) ka gona kgsi e be e fo ba yena Marangrang kgosi ya tikologo ka moka go tshabja yena go lobja yena. A mang magosi a be a mo loba ka go mofa mosadi. Mphanama o lobilwe ka kgarebe leina ke Mogwape Phokwane o lobilwe ka kgarebe leina ke :Thokwane Mnanaso. Ga Phaahla o lobilwe ka kgarebe leina ke : Ntsekane.

P Phahlamohlaka bona basadi ba o be a no dulanabo a phela nabo
 bjale ka ga ele basadi ba gagwe ka morago ge a ba teenwa a
 ba rake a nyake babang. A be are ge a itheta are; Ki nna tshukudu
 morwedi wa Magolelegwa mokgonyana wa Phaahla manyala a hlala.

13. Bopedi e ile ya re ge ba bowa kua Bokgalaka kua Boswaneng,
 ba tla ba dula nageng ya Masemola ba aga mmo tlase a thaba ya
 Phiring ba na le kgosi ya bona Sekwati. Ge bale Phiring a
 botswa ke baagi ba naga eo eleng ba Masemola bare; Fa nageng e
 go setse go busa monna e mong yo bogale wa Mokone bare
 ke; Marangrang ke yena mmusi le nkgweti ya naga e. Mohlang a kwago
 gore o fa Phiring o tlo tla a go hlasela ka dira tsa gagwe.
 Ge sekwati a e kwa fao gape a bile a kwele le bogale bja
 Marangrang le gor naga e e setse e buswa ke yena ka bakala
 bogale bja gagwe, a tshoga a akanya mano. Mano a gagwe ya ba
 gore a yo dumedisisa marangrang ka diloba le go mo tsebisa ge
 a tswa go bowa Madilo a le mo nageng tsa/puso ya gagwe. Ka gona
 a tsea pheta e botse ya thaga a e isa go banna ba dingaka gore
 ba e loye ka dihlare ba e senye ka tsona hlare tsa boloi. G-golo
 tsa go fokola motho matla. Ge a feditse modiro wa go loya
 pheta eo a bitsa mong wa banka a mo neela pheta eo gore a e ise
 go Marangrang goba seloba auwa ka taelo ya kgosi Sekwati Mohlanka
 a tsea pheta ela a leba kua ga Masa. Kua Lepaseng ga yena Morena
 Marangrang. Ge a fihla a mogelega ga botse ga yena Marangrang
 a ntsha pheta ela a dumedisetsa kgosi Sekwati ka yona a
 mmotsa gore: Ke mpho e o e fiwang ke kgosi Sekwati, ka yona.
 o a go dumedisisa. - Ore: tseba kgosi ke tswa go bowa Madilo ke ba
 nageng ya puso ya/gago ke agile mono Phiring.
 Ga Marangrang a e kwa mantsu a tumedisiso ya Sekwatile go bona mpho
 ya gagwe ya pheta a thaba a amogela pheta ela a be a e apara molaleng
 wa gagwe a bina dikosa dikosa tsa gagwe a e apere, a fa pheta
 e e a ntshwanela? Bona bare e go swanela gagole. Ka lona
 lebaka la ge a sa bina ke ga mohlanka yola wa Sekwati a fele a
 hloba loya bja phate e e dulago ke yena marangrang le bja lethebo
 le a le aparang a fele a hloba a nokela Mokotlaneng a lota
 bjona boya bja Phate le bja lethebo ba Marangrang. Ka la ka moswane
 motseta a laela go boela gae. Auwa Marangrang a molokolla ka
 lethabo a mo fa ditaelo tse yang go Sekwati are:

16 O botse Sekwati a dule ka go eketla/fao a lego ntshe a seke a boifa
selo ga e mong a ka rata go tle a motshwenya yena a tle a mpotse
gore ke tle ke mo lwele. Ka gona motseta a laela a fihla gae go
Sekwati a mo hlamulela tsa mathabo a Marangrang le ka mo a mo amogetse
go le ka mo a thabetseng mpho ela ya pheta le ge a ile a be a e
apara a bina dikosa tsa gagwe a e apere motseta a be a nea Sekwati
boya bja lethebo le phate ya Marangrang Sekwati a leboga gagologo
bona boya bjoo jbjja aparo tsa Marangrang banna ba gagwe
ba dikgang dingaka go bo loya gore Marangrang a fokoge matla a
fokole. Ka morago ga Matsatsinyana Sekwati a kwa gore:
Marangrang o setse ale mo kgaufsi mo Mphanama gomme a leetong la
go ya hlasela ba Mphahlele ge Sekwati a kwele taba e a bile a
17 nyakisisitse thereso ya yona, a romela lentsu go kgosi ya Mphahlele
are; Tseba Marangrang soo o etla fao go tla googo hula ka go
na dula o itukisitse o seke wa mmoifa o bjalo ka nonyana e hlubilwego
diphofa ke mo fokatse matla ka dihlare Sekwati a laodisetsa Mphahlele
ka mo a dirileng ka gona ka pheta le ka boya bjola bja phate le
bja lethebo. Ka baka leo Mphahlele a dula a itukiseditse go
tla ga Marangrang kamehla morago ga matsatsinyana Marangrang a
tloga Mphanama a leba ga Mphahlele go yo hula gona a na le
madira a gagwe a tswang nabo ga bo kua ga-Masa Lepaseng auwa ba
sela noka ya Lepelle ka letsibugo la go lebana le thaba
18 ya Sepitse. Mo tlase ga thaba ya Sepitsi /ba hwatsa masogana a
magaola a mphahlele. Ba napa ba thoma nwa nabo ka ga magaola
a ile a seke a rata go mo lesetsa gore a fetele gae kua seleteng.
Auwa gona fao e ile ya ba nwa e thata e soro ya melamu le marumu.
Ka ge magaola a a be a ile go tsoma ka gona ba be ba swere melamu
le marumu. Madira a Marangrang a be a tshaba a boela morago
gae ga gabo bona ba fentswe gwa sala yena ka nosi mogale kgosi
eleng yena "Marangrang ditshila mankwe makone wa go tia dikgopo
le matsogo" yena a lwa le magaola ale mosi ka botata yomong
wa magaola a mmetse ka lerumu a mo hlaba mosifa wa leoto mo a
ileng a be a sitwa go ema. Le ge a be a hlabilwe a gobetse a
fele a tsosa meroro e metona ya kgang. Are ga ke lwe le basimanyana
19 ke lwa le banna lena le dimpyenyana feela/ka gona lena basaa!
Sepelang le bitse bo rraweno batle ba mpolaye e sego lena.
Monna eo o lwele le Magaola ao letsatsi ka moka go thoma a sale
bosego go fihla mantsiboa a merithi.

Ka gona magaola ba mmamatamela ba galefile ba be ba mmolaya a dutse
 kotseng ya gagwe. Ge ba Mphahlele ba e kwa taba eo ba thabela kudu
 se se dirilweng ke bana ba bona kgosi Mphahlele a be a gopola
 mantso a Sekwati ge a re ke mo hlabile bjale ka nonyana ke mo
 fokodisitse. Ka gona a tsea kotse ela ya gagwe a e romela go kgosi
 Sekwati gore e be bohlatse bja tiiso ya gore: Re mmolaile o hwile
 kotse ya gagwe le marumu a gagwe siao ge Sekwati a bona fao a
 leboga Mphahlele ka matla a be a mo fa mosadi gore e be tebogo/ye
 a kgonne go bolaya Marangrang.

20. Marangrang o be are ge a itheta are:-

Tshukudu ya morwedi wa Magolego
 Esupile Borwa bja Senyega,
 ya supa Bokone bja senyega,
 Mogomana wa mmame wa Modipidi
 O lemago magoro a go fela,
 o lemile ga Rakgwadi a nokeng
 le gabo sethele Moletlane
 Bagwera ba mmame ba ntlhoile
 Ke hloile ke Phokwane le Mmanaso a Matsedi
 Ke Matsedi a mabedi a go tia.
 Kgokong phaleng ke a hlaba Makgale!
 Ke a hlaba, ke hlabile khulong,
 Modisi wa makgetlana di thole,
 Modisi wa bo Sekotome a Tantho
 Ehlaba ka go phulletsa dikgopo Makgale!
 Tatagwe a be a mo lete magukubu,
 a mo lete megogobane selemo.
 Ahlabile ke nna Marangrang
 A ditsela mankwe Mokone,
 Wa go tia dikgopo le matsogo.

END. 5821.